

Eriline viiulifestival lummas publikut

Tänavuse viiulifestivali peategelased olid kauged külalised – Kaustineni Näppärit, kelle kuulmise järgi põhinevast viiuliõpetamisest said osa nii algajad viuldajad kui ka kogenud viiuliõpetajad.

„Viiulifestival toimus üheksandat korda, järgmine on juubel. See on täiesti uskumatu... täiesti uskumatu,“ imestas peakorraldaja Võsu Marju aja kiiret kulgu.

Viiulipeo põhitegijad olid Kesk-Soomest Kaustineni maakonnast kohale tulnud omamoodi koolkond, kus õpetatakse viiulimängu kuulmise järgi. Nad on nii Soomes kui ka mujal maailmas hinnatud tegijad ja nende Kihnu saamine on kõva tegu.

Marju ütles, et kuigi ta suhtles sel teemal kogu eelmise talve, ei uskunud ta ise ka, et nad ikka kohale tulevad. „Neid

oli palju, koos lastega peaaegu 60 inimest ja see, et nad kogu oma elu varanduse: harmooniumide, viiulite ja kitarridega – seda kõike oli tohtu hulk – Kihnu jõudsid, oli minu jaoks viimase hetkeni üllatav.“

Näppärit õpetasid ikka viiulit, lisapille oli vaja, et heli ja akustika võimsamad oleksid, samuti õhtusel kontserdil. Oma lugudele lisaks õpetasid nad ka neile tutvumiseks saadetud kihnu lugusid, mida Kuraga Mari ette laulis.

Sel aastal teisi viiuliõpetajaid ei olnudki. Lisaks Kihnu viiulilastele ja tublimatele akordioniõpilastele sõitsid näppärite meetodi järgi viiuldama Mooste muusikakooli õpilased ja paljud kogenud viuldajad. Õpilaste hulgas olid eelmiste aastate viiuliõpetajad Jaanus Põlder ja Merike Teppan-Kolk.

Marju sõnul sujus õpetamine väga häs-

ti, ei tekkinud ka keelebarjääri, mis ta väiksematel laste puhul kartis. Suured ehk Mirjam, Engel, Madis olid väiksemate akordionilaste tõlgiks ja viiulilapsi aitas võõrakeelse suhtlemisega õpetaja Mari. Kehakeel oli ka abiks.

Võimas oli öhtune kontsert, kui lavale kogunes 60-liikmeline külaliste ja oma viiulimängijate vägi: kokku umbes 80 esinejat. „Hirmus kihvt oli, kui kogu saali põrand kattus laste, õpetajate, emadega – sellist seltskonda pole Kihnu rahvamajas enne nähtud,“ kirjeldas Marju.

Ka publikut oli saalis palju, Marju hinnangul oli rahvamajas ühtekokku 200 ja enam inimest.

Marju sõnul olid Näppärit ise väga huvitatud Kihnu laste õpetamisest ja seepärast tahtsid nad juba reede hommikul kohale tulla, et saaksid teha kaks pikka ja intensiivset õppepäeva. Korraldaja jaoks on tähelepanuväärne, et osa kuludest, mis puudutas Soomest Munalaidu kohale sõitmist, kandsid külalised ise, ülejäänud jäi Kihnu Kultuuriruumi kanda.

Uue-Matu Mare tegi külalistele sisuka ekskursiooni ja näitas ära ka kõik Kihnu vaatamisväärsused. „Nad olid vaimustuses ja koju jõudes kirjutasid kohe, tänasid vingete elamuste eest ning ütlesid, et tuleksid hea meelega veel Kihnu,“ rääkis Marju.

Marju jutustas, et esimene pilk külalistele kohutas teda ja ta oli sunnitud küsima, miks lastel riided seljas pole

Fotod: Silvia Soide

– väljas oli võrdlemisi külm ilm, aga lapsed olid pusade ja dressipluusidega. „Nad ise naersid, et lapsed on karastunud ja harjunud niivisi käima ja nii nad siis jooksidki Metsamaal dressikate väel, kui kõik teised jopedega olid,“ imestas Marju.

Marju loodab, et esimesest kohtumisest kasvab välja midagi suurt ja vägevat, suuline kutse on esitatud, et Kihnu pillilapsed saaksid suvel Kaustineni viiulifestivalile minna, et kogeda, kuidas kohapeal õpe käib. Näppärite viiulitehnika tutvustamiseks korraldatakse seal palju laagreid ja festivale, suurem neist on alguse saanud 60-ndatel aastatel ja osalejaid on poolehunde ringis.

Erilise väljakutse esitas külaliste menüü kokkupanemine, sest seltskonnas oli allergikuid, taimetoitlasi ja veganeid. Marjut kohutas, et

60st inimesest 8 ei sõõnud tavatoitu ja neile pidi eraldi vaaritama, kusjuures erisoo-viga toitujad jagunesid omakorda 4 gruppi. Nende hulgas oli laktoositalumatuid (ei talu piimasuhkrut) ja gluteeniallergikuid (ei talu paljusid teravilju), taimetoitlasi (ei söö liha), veganeid (ei söö midagi loomset). „See oli

päris suur väljakutse, mida neile süüa teha ja kust toorainet hankida,“ tõdes Marju. Ta ei jõua Talvit ära kiita, kes hankis linnast vajalikku kraami, suutis suurepärase erimenüü kokku panna ja maitsvad toidud keeta, millega külalised väga rahul olid

Anu Saare

Männäkäbä meelitas presidendi Kihnu

Kihnu Männäkäbä maraton on hea näide Eesti-sisesest sporditurismist. Usun, et mitmete jooksjate jaoks on võistluse toimumine väikesaarel ainus kord aastas, kui Kihnu satutakse. Täpselt samamoodi, nagu Järvakandi Igamehe maraton viib Raplamaale, Narva Energiajooks idapiirile ning Kolme Päeva jooks Saaremaale.

Ehk teisisõnu – rahvaspordiüritused panevad inimesi väga mitmeski mõttes liikuma. Kui satud sellisesse väiksesse kohta nagu Kihnu, annab see jooksuvõistlusele omakorda midagi juurde ehk siis sellisest koostööst võidavad mõlemad.

Viies aasta Kihnu maratoni ja aasta-aastalt on jooksuvõistlus leidnud järjest rohkem jooksusõpru. Sellel aastal oli maratoni distantstil lõpetajaid 32, poolmaratonis 87 ja kümnes kilomeetris oli kokku 92 jooksjat. Siia lisanduvad veel lapsed, keda sellel aastal oli 82.

Me kõik teame, et vabariigi president Kersti Kaljulaid on väga sportlik. Juba kolmas aasta järjest oleme talle teinud personaalse kutse. Sellel aastal saime juba varakult teada, et meie president tuleb osalema. President lõi kaasa Kihnu Männäkäbä maratoni 21,1 km distantstil, kus lõpetas tulemusega 1.25.52 naistest kuendana. See näitab meie presidendi väga head sportlikku

Fotol paremalt Varmo Vares, president Kersti Kaljulaid, Meelis Vool, Margus Püvi ja Andi Toomsalu

vormi. ☺

Viie aasta jooksul on kujunenud, et need, kes juba korra jooksma tulnud, on käima jäänudki, kuna siin on teistmoodi õhkkond. **Seega viies kord ning osavõturekord – pea 300 jooksjat.**

Jooksjad ise hindavad Kihnu maratoni üsna hästi. Võibolla parim tagasiside on olnud ka medal. 2018. aastal valiti Kihnu medal parimaks ja nägusamaks Eesti väikeste jooksuürituste medaliks.

Praegu on Kihnu Männäkäbä maratoni jooksnud kõik viis aastat järjest ainukesena Margo Siimumäe ja viienda maratoni puhul ootas teda selle puhul finišis väike auhind.

Võistluse pikimal, maratoni distantstil lõpetasid sellel

aastal kaks kiiremat täpselt sama tulemusega, võitjaks osutus Kihnu päritolu Marjalliisa Umb, kes varemgi on sel võistlusel esimeseks tulnud. Võidutulemuseks oli 3.40.10. Täpselt sama tulemusega oli teine Tõnu Mändma.

Poolmaratoni võitis tulemusega 1.23.40 Riho Kirsipuu, talle järgnesid Lauri Pihlak 1.25.44 ja Jaanus Johanson 1.30.00.

Naistest moodustasid esikolmiku Maris Tamm 1.38.57, Aivi Laurik 1.44.44 ja Katrin Laikre 1.48.44.

10 km distantstil olid võidukad Toomas Tarm 40.32 ja Relika Mell 44.39.

Kihnlased on hakanud järjest rohkem seda spordisündmust omaks võtma. Kui esimesel aastal oli star-

dis kaks inimest, siis viiendal aastal koos lastega 20 osavõtjat. Tore, et järjest rohkem on jooksurajal lapsi.

Samuti vajab märkimist, et viiendal aastal olid juba tekkinud raja äärde ka iseteeninduspunktid, kus kihnlased lahkesti juua jagasid.

Oleme üritanud maratoni lõpetada alati väikse kommiga. Sellel aastal oli selleks Jääääre kontsert ja nii mõnigi jooksja oli just seepärast oma tuleku Kihnu poole kalutanud. *Afterparty* on alati olnud jooksjate seas väga oodatud.

Juubelimaratoni krooniks oligi kindlasti õhtune programm koos tasuta Jääääre kontserdiga. Rõõm oli, et see läks korda ka Kihnu enda rahvale. Väga palju kohaliku rahvast oli välja tulnud laupäeva õhtut nautima.

Kihnu Männäkäbä maratoni on juba väga kindel koht Eesti jooksukalendris ja julgen arvata, et see on üks väga eriline ja populaarne jooks väikeste jooksude seas. See, kas järgmised maratoniid saavad teoks, sõltub paljudest pisiasjadest. Loodame ise ka väga, et meie käigud Kihnu saarele jätkuvad samas rütmis ja kaugel see kümnes jookski enam on. ☺

Margus Püvi

Kuidas Männäkäbä alguse sai?

Kogu lugu sai alguse üllatus-üllatus! kaugel Gruusias, kus praeguste korraldajate seltskond matkamas oli. Preili Mari (sel ajal Kihnu vallavalitsuse arendusnõuniku tähtsas ametis) rääkis põnevaid lugusid Kihnu elust ja kutsus massakatest matka-kaaslasi Kihnut avastama.

Mõeldud-tehtud! 2014. aasta juunis olime kohal, kaasas võrkpallivõrk, pall ja plaan teha korda rannavolleplats.

Kihnule tiir peale tehtud, volleplats kor-rastatud, kutsusid kihnlased massakad

mereranda lõkkeõhtule.

Piduõhtul tuli muu jutu sees välja, et selisel suurel saarel nagu Kihnu pole oma jooksumaratoni ja nad käivad mandril jooksmas.

Massakad kohe kuraasi täis - teeme ära!

Hommikul lootis vist nii mõnigi meist, et vast on kihnlased see maratoni jutt ununenud...aga ratastega sadama poole kulgedes kohtasime vallavanem Ingvarit, kes küsis, millal maratoni teeme.

MEENUTUS 1. septembrist, mil kooliteed alustasid Airon Hävik, Jan Karjam, Nijole Krušinskaite, Kene-Ly Lehola, Hebe-Ly Lehola ja Hedi Vesik. Koos nendega läks taas esimesse klassi õpetaja Evi Tõeväli. Pildil on vastsed koolijärgijad koos vanematega kooliaeda puu istutanud.

Liitklasside õpetajad kohtusid Kihnus

Lidee korraldada liitklasside õpetajate seminar tekkis aasta tagasi, kui osalesin liitklasside õpetajate koolitusel Laeva koolis.

Mõtet toetasid ka Pärnu-maa sotsiaaldemokraadid, kes aitasid seminari korraldamiseks raha leida. Häid mõtteid pakkusid Eesti Liitklasside Kogukonna liikmed ja Kihnu Kooli õpetajad.

26. septembril saabuski Kihnu poolsada õpetajat kõikidest Eesti maakondadest. Ja juba järgmisel hommikul läks seminar särinal lahti.

Pikemate ettekannetega esinesid Eha Jakobson Uni-

piha koolist ja Anne Joke-la-Ribelus Latokartano koolist Soomest. Mõlemad ettekandjad esitlesid liitklassi kui head koostöö ja iseseisva töö õppimise vormi.

Õpetajal lihtsalt ei ole aega terve tund teemat lahti rääkida ja palju tuleb liitklasside õpilastel iseseisvalt õppida. Hea kogemus! Samas on aga liitklassid väikesed ja seetõttu saavad tunnis oma teadmisi ja mõtteid avaldada alati kõik õpilased.

Laeva kooli liitklasside õpivorme tutvustas Merilin Lepik ja robotikavahendite kasutamisest tunnis rääkis Meeri Kuustemäe-Sellik.

Räägiti ka liitklasside sobilikest õpivormidest ja metoodikast. Lisaks uutele teadmistele jõudsid külalised tutvuda ka Kihnu tuletorni, kiriku, muuseumi ja Metsamaa pärimustaluga. Vahva oli ka Kihnu tantsude õpitund, kus tantsiti-õpiti koos meie õpilastega.

Külalised olid eriti innustunud osalemisest meie õpetajate tundides. Leppisime koolis kohe kokku, et anname tavatunnid ega hakka korraldama mingit demonstratsioonesinemist. See oleks tekitanud vastakaid tundeid eelkõige meie õpilastes. Pärast tundide lõppu analüüsi nähtut ja diskuteeriti ka ühisteemadel.

Seminar lõppes rühmatööga, mille tulemusel selgusid liitklassi tööks vajalikud tingimused ja ka need tegurid, mis õppimist liitklassis takistavad.

Tähtsamaks peeti õpetaja positiivset valmisolekut ja koostööd, kooli füüsilist keskkonda (klasside paigutust, mööblit, õppevahen-

deid jne), kokkulepitud reeglite olemasolu, loovust ja paindlikkust, õpetaja kompetentsi, tugisüsteemi olemasolu ja täiendkoolitust, lapse märkamist.

Kitsaskohtadena märgiti muutustele vastuseisu, juhtkonna ja omavalitsuste ebakompetentset sekkumist, metoodiliste õppevahendite vähesust, õpetajate suurt normkoormust, esindusorganisatsiooni vähest aktiivsust jne.

Kolm päeva möödusid asjalikult, ent samas ka mõnusalt süveneva töötempoga. Arutelud toimusid majutustaludes, lõunalauas ja autokastis ringi sõites.

Tagasisides jagati korraldajatele kiidusõnu ja avaldati soovi muutagi Kihnu Kooli liitklasside õpetajate seminaripaigaks.

Eestis on aga üle poolesaja kooli, kus toimub õpetamine liitklassi vormis ja põnev oleks järgmisel korral tutvuda ka mõnega neist

Jaan Urvet,
Kihnu koolijuht

Noorsootöötaja peab oluliseks noorte soove ja omaalgatust

Sel kuul täitus Jana Ruubelil noorsootöötaja ametis üks aasta. Kihnu Leht päris sel puhul aru.

Sinu jaoks ei olnud valla noorsootöötaja ametisse asumine tundmatus kohas vette hüppamine – teadsid kohalikke olusid ja inimesi hästi. Kas see, mis pilt tegelikult avanes, oli ootuspärane?

Laias laastus küll. Nooremaid noori teadsin hästi, olin koolis asendanud kehalise kasvatus tunde. Neid tegevusi, mis saare peal tehti, teadsin samuti. Rohkemat ettekujutust oli aga raske omada, sest noorsootöötajat pole vallas varem olnud.

Kui tööle tulin, siis polnud ma tegelikult päris lõpuni kindel, kas tegin õige otsuse. Tagantjärele olen mõelnud ja mitu korda välja öelnud, kui rumal ma olin, et kartsin või kõhklesin: see oli isiklikus plaanis õige otsus.

Ega palju üllatusi polegi olnud. Ainuke üllatus oli, kui palju energiat kulub inimeste omavaheliste suhete ja info juhtimise peale – seda ma ei osanud ette kujutada.

Tahtsingi küsida, et Kihnus tegeldakse noortega koolis, rahvamajas, muuseumis ja väga tegus on 4H klubi Suarõ Nuõrõd – kuidas see kompott omavahel valutult sobitub?

Jah, tekib takistusi, aga nii see peabki olema. Praegu on alles süsteemi loomine ja toimuvad ühised koosolekud ja arutelud ning päev-päevalt lähebki paremaks – see on aeganõudev protsess.

Kas selliseid olukordi ka ette tuleb, et ürituste korraldajad pahandavad, et nemad plaanisid head üritust ja tegid ära selle ka, aga nüüd noortejuht tuleb

ja riisub koore.

Võib tulla küll, aga tegelikult mina ju koort ei riisu. Pigem on arusaamatus ametinimetusega. Kui ütlen kellelegi, et olen noorsootöötaja, siis kangastub talle, et see on inimene, kes lastega meisterdab ja värvib.

Tegelikult olen ma noorsootöö spetsialist ja koordineerin seda tööd ja tegelen sellega, kuhu suunas Kihnus töö noortega minema peaks. Minu töö on saada noortelt pidevalt tagasisidet ja vastavalt sellele suunata tegevusi kooskõlas arengukavaga. Põhiline on mees pidada, et noorsootööd tehakse noorte jaoks ja koos noortega.

Ütlesid, et lood süsteemi. Milline see olema peaks?

Minu kätte koondub info erinevatest allasutustest, mina jagan seda kõigile osapooltele – valla lehte, FB lehele Kihnu Noortetuba KINU, lastevanemate listi. Oluline on see, et üritusi ühele päevale ei planeerita. Süsteemi loomine tähendab ka tihedat koostööd erinevate asutuste vahel, nagu vallavalitsus, kool, rahvamaja, muuseum, kultuuriruum, raamatukogu

jne. Näiteks kooli tööõpetuse tunnis tehakse koos õpetaja Kaiga Kihnu titte, aga riided meisterdatakse muuseumi käsitööringis Sireli Eve juhendamisel.

Süsteem tähendab ka seda, et kui mandril õppivatel noortel tuleb soov korraldada üks noortele mõeldud kontsert, siis nad teavad, et võivad oma mõttega julgelt pöörduda noorsootöötaja poole, kes aitab leida lahendusi, ruumide ja muu organiseerimiseks.

Kool enam huviringe ei korralda, see tuli minu pädevusse, otsin juhendajad ja koordineerin seda tööd.

Miks nii?

Oluliseks sai siin rahastamise küsimus. Noorsootööle on võimalik erinevatest projektidest raha taotleda, et osta vajalikke õppevahendeid või organiseerida väljasõite. Võimalusi projektide kirjutamiseks, kust noorsootööks raha taotleda, on rohkem, kui suudame ellu viia. Selge on see, et iga muudatus vajab harjumist kõigile, alati on pessimiste, aga koos õpitakse ja muudatustega tuleb kohaneda.

Ringid toimuvad koolilastele ikka. Väga populaarne on robotikaring, kus osaleb 24 last, kui koolis on üldse kokku 39 last.

Mis on tähtsaim ettevõtmine või õnnestumine, mis rõõmu teeb?

Minu jaoks on kõige olulisem, et noorte omapoolseid algatusi hakkab järjest rohkem tulema.

4H juhendaja Pärdis-Jaagu Laura pöördus minu poole, et tahavad üheskoos midagi teha kogukonna heaks ja pakus, et värvivada ära pakendi-konteinerid ning küsis, kas nad saaksid selle tegemiseks toetust. See teeb rõõmu, kui noored näevad, et midagi on halvasti, ei hakka nad hädaldama, vaid otsivad ise võimalusi, et see ära teha.

Noorsootöö eesmärk on see, et noored ise julgeksid midagi ette võtta ja oma arvamust avaldada. Rikkalik elupagas, iseseisvus ja suhtlemisoskus on kogu elu jooksul väga olulised.

Samuti tulid minu juurde Kihnu kooli õpilased, eesotsas Noodi Timur ja Uustalu Joannna, et tahavad projektiõppeaine raames teha koo-

lis ürituse Lahe Koolipäev ja küsisid selleks toetust. Selline omaalgatus on väga oluline ja ettevõtmine saavutas haridusprogrammi „Ettevõtlik kool“ Pärnumaa edulugude konkursil 3. koha.

Ausalt öeldes teeb kõige rohkem rõõmu lihtne asi – kui sa näed, et noortel on lõbus ja nad naudivad oma tegevust.

Kas raske on kaasata põhikooli lõpetanud noori?

On raske kaasata, sest mina ei tea, mis neid kõnetab. Seda enam teeb rõõmu, et nad ise kirjutasid projekti ja korraldavad tervispäeva. Kui keegi näitab eeskuju ja hakkab toimetama, siis tulevad ülejäänud ka vaikselt järgi.

16 ja vanemate noorte puhul on oluline, et algatus tuleks neilt endilt ja minu asi on vaadata, kuidas neid võimalikult hästi aidata. Näiteks Lääne Kevini ja teiste noorte eestvedamisel hakkasid noored ise suvel discgolfi nädalavõistlust korraldama. Super tublid, tulemusena käis kamp kihnu noori mandril võistlemas.

Milliseid murekohti näed noortega töötamisel?

Murekoht on see, et kui noored lähevad linna edasi õppima, on nad saare jaoks justkui kadunud. Kui nad nädalavahetusel Kihnu tulevad, ei taha nad üritustel osaleda.

Viimasel ajal on välja tulnud, et nad ei tahagi enam nädalavahetuseks koju tulla, sest mandril on nii palju teha. Ühest küljest on see täiesti arusaadav, sest mandril ongi rohkem põnevaid tegevusi, väljakutseid ja kindlasti on vaja saada võimalikult suur kogemuste pagas eluks.

Küsimus on pigem selles, kuidas me suudame teha nii, et kui nad on laias maailmas ennast täiendanud, tahaksid nad Kihnu tagasi tulla ja ise oma kodusaarel asju korraldada. Sellele saab kaasa aidata iga kodu, iga lapsevanem, vanaema-vanaisa või tädi-onu, see ei ole ainult valla mure.

Mis Sul praegu päevakavas on ja millised on edasised plaanid?

Olulisem töö, millega olen pikalt tegelenud, on lõpuni viia Kihnu valla noorsootöö arengukava.

See on dokument, kus on määratletud prioriteetsed valdkonnad, millega edasi

suunduda. Selle koostamisel peame arvestama, et Kihnus on vähe noori ja hoidma peab oma pärimuskultuuri järjepidevust.

Selle dokumendi raames viin läbi noorsootöö kvaliteedi hindamise noorte seas ja nende seas, kes erinevaid teenuseid pakuvad. Küsitlusest peaks lõpuks välja tulla, mida noored soovivad ja missugusena nemad näevad Kihnut aastate pärast. See on suurem töö.

Praegu on aeg, kus võtan kokku eelmist aastat ja teen aruandeid, kuna rahastus on projektipõhine.

Mida projektide abil soetatud olnud olete?

Projektiga on ostetud kõik robotika vahendid, kooli on ostetud 10 tahvelarvutit, loodusainete tundideks keskkonna uurimise labori, mis mõõdab õhurõhku, UV-indeksit, hapniku sisaldust mullas, õhus, vees.

Kool sai ka spordivarustust: kõrgushüppemati, tõkked, suure puutetundliku teleka, kolm akordionit, helitehnika, valgustuse, 3D printeri, noortetuppa ostsime mängukonsooli.

Aga asjadest – laboritest, pillidest ja kõrgushüppemat-

tidest on üksi vähe kasu, kui nende taga ei ole asjatundlikke ja rõõmsameelseid juhendajaid, nii et pean häid õpetajaid ja juhendajaid olulisemateks kui asju.

Nii palju ühe aasta jooksul?

Osa neist projektidest rahastatakse riiklikult haridusministeeriumi kaudu.

Aasta on ikka väga tegus olnud. Tundub, et muresid ei olegi.

Tegelikult ei olegi. Aga minu mure on, et kõik ei saa aru, miks noorsootööd üldse vaja on. Põhiline on, et jätaksime kõrvale oma isiklikud ambitsioonid ja saaksime ühiselt aru, et püramiidi tipus on ikka laps ja me teeme kõike nende pärast, mitte aga selle pärast, et ise parem välja paista.

Mõned võtavad mind kui konkurenti, ma justkui võtaksin kelleltki midagi ära. Mina ei soovi kelleltki midagi ära võtta, kui ma näen, et saan kasulik olla, siis pakun abi. Mulle meeldib minu töö ja juhindun tarkusest, et naeratavasse näkku noolt ei sihitata.

Anu Saare

Ansambel Klots andis plaadi välja

Ansambel Klots sai 10. juunil tähistamiseks salve plaaditäre lugusid. Septembri alguses ilmus CD nimega Must Pluus. Humoorikas nimi peegeldab Klotsi olemust hästi – žanrimääratlusena naiiv-folk-rocki viljelev bänd on üles astunud ka puhalt bluusi-kavaga.

Enamasti omaloomingulist muusikat esitav ansambel koosneb väga erilmelistest ja erineva muusikalise taustaga meestest, kuid kui need neli lava peal kokku saavad, tekib mõnus sünergia.

Kahtlemata on Klotsi lood põnevad kuulata. Igas loos on väike (või suurem) „kiiks“, nagu ansambli laulja ja kar-

moškamees Kuraga Anto neid krutskeid nimetab. Näiteks plaadi nimilugu on pois- te endi väljamõeldud keeles.

CD esitluskontsert toimus Haapsalus SEE teatris 6. septembril, kus 2009.aasta sügisel kokku tulnud ansambel ühtlasi oma 10. sünnipäeva tähistas.

„See plaat on läbilõige ansamblist Klots – on aeglasemaid ja kiiremaid lugusid, natuke bluusi ja natuke rõõmsamaid lugusid,“ ütles Anto ajalehele Lääne Elu.

„Plaadid nimi on „Must pluu“. „Pluus tugeva p-ga,“ rõhutas ta. See on tema sõnul lugu, mis aastaid tagasi prooviruumis spontaanselt

kuju võtma hakkas. Klots on esinenud Kihnus Kurasel ja Metsamaal ning kindlasti kutsume neid ka edaspidi Kihnu mängima. Seniks saab aga kuulata plaati!

Kuraga Mari

Ansambel Klots koosseis:

Anto Siimson - karmoškad, suupill, laul
Indrek Kalda - basskitarr, kitarr, laul
Marek Lamp - soolokitarr, kitarr
Heigo Siitsmann - trummid

Kihnu kenad kodud

Kihnu vallavalitsus otsustas kuulutada heakorrakomisjoni ettepanekul selle aasta konkursi võitjateks

- ◆ eluhoonete valdkonnas
Meremäe talu Esta ja Endel Vesik
- ◆ tootmis- ja majutusasutuste valdkonnas
OÜ Kihnu Puukoi Veronika ja Enno Tšetšin

Heakorrakomisjon märgib ära veel eriliselt silmapaistnud

- ◆ eluhoonete valdkonnas
Lamendi talu Saima Klaas
Mereäärse talu Salme ja Oskar Mätas
- ◆ asutuste valdkonnas
Rooslaiu talu FIE Taimi Vahkel
Kihnu sadam Kihnu vald ja Saarte Liinid

Kihnu Kooli edulugu

8. oktoobril osalesid Kihnu Kooli huvijuht ja õpilasesindus Pärnumaa noorte inspiratsioonipäeval Strandis. Päeva juhatas Kihnuga tihe seotud Laura Kiviselg ehk kihnlastele Järsumäe Laura.

Errit Kuldkepp esitas inspiratsioonitunnis loo elust enesest ehk loo enda elu näitel. *Ühel ilusal päeval juhtub midagi, mida sa pole oodanud ja millega sa ei oska toime tulla. Otsustad edasi minna kodust kaugel. Siis hakkab sinu elus suur rolli mängima sinu lihtne pere, traditsioonid ja kasvatusväärtused.*

See lugu läks südamesse ja hinge nii mõnelegi saalisviibijale.

Inspiratsioonipäeval pakuti ka töötubasid, milleks esimene oli lavamõnu – ehk lavalise enesetunde saavutamine. Pärnu Endla teatri näitleja Sander Rebane andis teadmisi sellest, kui vajalik on enese maandamine enne esinemist. Tuleb lõdvestuda, hingata ja osata kuulata oma hingamist.

Veel pidas ta tähtsaks **identiteeti – igaüks võib olla keegi, kes ta arvab, et ta ei ole ja sa võid teha kõike, mida sa suudad!** Tähtsaks pidas esineja ka **huvi – ära vaata seda, mida sa tead, vaid vaata kõrvale!**

Sander Rebase esinemisest jäi kumama mõte – eksimused on kõige ilusamad asjad!

Teine õpituba pakkust ele-

vust just noortele, sest teemaks oli Äppi ma ei saa aru! Töötuba viis läbi Mayri Tiido, kes tutvustas äppe, mida igapäevaselt kasutades saab oma elu palju lihtsamaks teha. Lingvist – eestlaste tehtud keelte õppimise äpp.

Habits – märkmete tegemiseks, mis umbes kuuga pidi saama harjumuseks.

Usage time – näitab, kui palju oled päevas telefonis olnud ja avab silmad, et selle ajaga oleksid saanud teha hoopis midagi kasulikumat.

Slack – see sobib hästi seltskonnale, kellel vaja kiirelt ja pidevalt infot vahetada.

Keep Notes – sobib märkmete või nimekirjade tegemiseks, ka lihtne joonistada ja jagada tehtut sõpradega.

Telegram – saab saata sõnumeid ka endale, neid sõnumeid ei loeta, nagu näiteks Facebookis.

Splitwise – see äpp on suureks abiks näiteks sõbra sünnipäeva korraldamisel. Saab teha nimekirja ja kõik lisavad, mida keegi ostis ja kulud jagatakse ilma vaevata osalis-

te vahel ära.

Clue - mõeldud naissoole.

Õpilasesindus arvas inspiratsioonipäeval, et esimene loeng mõjus inspireerivalt ning andis palju mõtteainet ning huvitav oli kuulata teise inimese elust ja läbielamistest.

Sander Rebane õpetas, kuidas olukordi asju hoopis teisest nurga alt vaatama. Kolmandas loengus said kõik rohkem teada telefonist ja äppidest, mida oleks mõistlik kasutada.

Päeva lõpetas haridusprogrammi „Ettevõtlik kool“ edulugude konkursil Õppimine on põnev Pärnumaa osalejate tunnustamine.

Kihnu Kooli kevadine projektüritus Lahe koolipäev sai konkursil kolmanda koha. Joanna ja Timur, oleme teie üle uhked!

Kihnu Kool on uhke ja tänulik oma ettevõtliku direktori Jaan Urveti üle, kelle eestvedamisel see edulugu teoks sai.

Elme Männi,
huvijuht

Leader avab toetusvooru

♦ MTÜ Pärnu Lahe Partnerluskogu avab taotlusvooru LEADER projektitaotluste vastuvõtmiseks. Taotlusi võetakse vastu Kihnu, Häädemeeste vallas ning haldusreformile eelnenud piirides Lääneranna valla endiste Varbla ja Koonga valla, Tori valla endise Sauga valla, Saarde valla endise Saarde valla territooriumi osas ja Pärnu linna Audru ja Tõstamaa osavallas mittetulundusühingutelt, sihtasutustelt, kohalikest omavalitsustelt, mikroettevõtjatelt.

Meede 1. Ettevõtluse arendamine ja mitmekesistamine.

Taotluste vastuvõtt toimub 11.11.2019 kella 8st kuni 15.11.2019 kella 16ni.

Taotlejad on tegevuspiirkonnas tegutsevad mikroettevõtjad ning sihtasutused ja mittetulundusühingud, mille liikmetest üle 50 protsendi on ettevõtjad.

Taotleja peab vastama LEADER-meetme määruses § 27 loetletud tingimustele ning

esitama nõutavad dokumendid ja projektitaotluse hindamiseks vajaliku lisainformatsiooni vastavalt LEADER-meetme määruse ja kohaliku tegevusgrupi nõuetele.

Esitatud projektitaotluste hindamise tähtaeg tegevusgrupis on 31.01.2020.

Täpsem informatsioon PLPK strateegia, 2019. a rakenduskava, hindamiskriteeriumite ja projektitaotluste menetluskorra kohta on kodulehel www.plp.ee.

Taotluste vastuvõtt toimub ainult elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonnas.

Konsultatsiooni aja palume eelnevalt kokku leppida telefonidel 433 1053, 509 2261 või plpparnu@gmail.com.

Taotluste vastuvõtmise ajal konsultatsioone ei toimu.

Taotlusvooru INFOPÄEV teispäeval, 05.11.2019 kell 16.00–18.00 Pärnu Lahe Partnerluskogu büroos Audru Koolis, (sissepääs Audru poolsest parklast koolimaja otsauksest, II korrusel)

Infopäeval osalemisest teavitada hiljemalt 02.11.2019.

Noored – osalege aktiivselt

Kihnu noortepäeval kihvas rahvamaja erinevate tegevustega ametis olevates noortest.

Osalejad said ülevaate, mis tööd teeb vallavanem, miks on vaja osaleda kogukonnaelus ja avaldada oma arvamust.

Kangoo Jump treening Tõnni Mariti eestvedamisel oli väga meeleolukas, seejärel meisterdati endale üks T-särk Tünnpuu Kai juhendamisel, vahetult tantsiti noortetoas võidu ja päeva lõpuks nauditati Pärnamäe Heli ülimaltsvat kringlit.

Noortepoolne kaasaraadkimine neid puudutavatel teemadel ning otsustes koolikeskkonnas, koduvallas, maakonnas ning laiemalt Eestis, Euroopas, maailmas aitab kujundada aktiivseid, oma kodukohast hoolivaid kodanikke.

Noored tegid algust oma arvamuse avaldamisega ja täitsid noorsootöö kva-

liteedi hindamise küsimustikku, mis aitab edasisi tegevusi planeerida. Aktiivselt osaledes teevad noored ise otsuseid ja pakuvad lahendusi. Julgustan Kihnu noori kaasa mõtlema, milline on elu saarel praegu või 10, 15, 20 aasta pärast ja pakkuma lahendusi, kuidas nemad saaksid panustada probleemide lahendamisse. Teeme väikese sammu selles suunas, et Kihnus oleksid tulevikus tegusad inimesed, kes ei arva, et kee-

KIHNU VALLAVALITSUSES

♦ Vallale kuuluvale Tammela-Orisselja tee seati Pähkli-metsa kasuks servituut veetorustiku paigaldamiseks;

♦ Piiri (Rootsiküla) elamule väljastati kasutusluba;

♦ Muudeti Kihnu Vallavalitsuse 28.08.2018 korraldust nr 71 (pikendati Eve Seero hajaasustuse programmi 2018. taotlusvooru toetuse lepingu sõlmise tähtaega;

♦ Lükati tagasi hanke „Lemsi ÜVK ehitus“ (Lemsi ühisveevärgi ehitus) kõik pakkumused, kuna need ületasid hanke eeldatavat maksumust;

♦ Metsa-Tapu, Uue-Jaagu, Uue-Tappu, Kaseranna, Müüri, Antsu- Jaani ja Allika kinnisasjadele seati Kihnu valla kasuks isiklik kasutusõigus erinevatele kinnisasjadele erinevalt, eesmärgiks ehitatava vee-, kanalisatsiooni- ja sidetrassi ning reoveepumpla ja pumpla juurdepääsutee talumine;

♦ Suitsustsehhi kinnistul lubati valla veevärgist kastmisvee võtmine 01. aprillist kuni 30. septembrini;

♦ Marek Nazarovile väljastati ehitusluba Võsu üksikelamu (Sääre küla) rekonstrueerimiseks;

♦ Riigi Kinnisvara ASile anti luba liituda Valve kinnistul vallale kuuluva veevärgi ja kanalisatsiooniga;

♦ Riigihanke „Sigatsuaru sadama ehitus“ parimaks pakkumiseks tunnistati OÜ BauEst ja ValiceCar OÜ ühispakkumine maksumusega 233 575 eurot;

♦ TREFF Nord ASile väljastati ehitusload kaide nr 5 ja 6

juurdepääsuteede ehitamiseks;

♦ Valdo Palule väljastati ehitusluba Kuusele (Linaküla) elamu ehitamiseks;

♦ Allikivi (Rootsiküla) kanalisatsioonile väljastati kasutusluba;

♦ Kiideti heaks Silvi Sutti poolt esitatud hajaasustuse programmi 2018. a taotlusvooru aruanne projektile „Allikivi talu kanalisatsioonisüsteemi rajamine“;

♦ Kooskõlastati kavandatava puurkaevu asukoht Kiusu (Rootsiküla) maaüksusel;

♦ OÜ Insulale väljastati ehitusluba Rock City külalistemaja rekonstrueerimiseks ja laiendamiseks;

♦ Rahuldati Kihnu Kooli loodusainete õpetaja Õie Merimaa avaldus ja lõpetati temaga munitsipaalaluruumi Uusmaja 3 (Lemsi küla) üürileping;

♦ Vallale kuuluvatele kinnisasjadele Kivilaeva ja Sadamakaos seati Eesti Vabariigi kasuks isiklik kasutusõigus elektroonilise sidevõrgu liini ja liinirajatiste rajamiseks ja majandamiseks;

♦ Kooskõlastati kavandatava puurkaevu asukoht Laose-Mihkli (Lemsi küla) maaüksusel;

♦ MTÜle Kihnu Haridusselts eraldati liitklasside õpetajate üleriigilise seminari läbiviimiseks 5000 eurot;

♦ Kuulutati uuesti välja hange „Lemsi ÜVK ehitus“ (Lemsi

tiivselt Kihnu elus!

gi teine tuleks-peaks-võiks asju korraldama, vaid teevad seda ise.

Noorte päeval kuulutasime välja lühikirjandi konkursi:

„Kui mina oleksin Kihnu vallavanem, siis mina...“

See on suurepärane võimalus avaldada oma arvamust ja võita selle eest auhind! Konkursi eesmärk on koguda noorte arvamusi, kuidas nemad näevad Kihnu elu ja mida oleksid valmis tege-

ma, et see nende soovi järgi oleks. Samas annab kirjutamine noortele võimaluse eneseväljenduseks.

Lühikirjand (essee) on Sinu kui autori arvamustel põhinev vabas vormis mõttearendus, sisaldades probleemi ja ettepanekuid nende lahendamiseks. Lühikirjandis esitatud mõtted peavad olema selged ja ülevaatlilikud.

Konkursist on osa võtma oodatud kõik noored viies erinevas vanuseastmes:

♦ 3. – 4. klass: 100 kuni 200 sõna – auhind 30 euro väärtuses

♦ 5. – 6. klass: 100 kuni 250 sõna – auhind 30 euro väärtuses

♦ 7. – 9. klass: 200 kuni 250 sõna – auhind 40 euro väärtuses

♦ 10. – 12. klass: 300 – 400 sõna – auhind 50 euro väärtuses

♦ 19 – 26 aastased noored: 300-500 sõna – auhind 50 euro väärtuses

Töö peab olema vormistatud arvutil: soovitatav font: Times New Roman, kirja suurus: 12, reavahe: 1,5.

Töö esitatakse elektrooniliselt noortejuht@kihnu.ee teemal konkurss või paberikandjal. Töö esitamisel lisage oma nimi, kontaktandmed ja vanuseaste.

Töö peab olema esitatud **hiljemalt 10. novembriks kell 23.59.**

Töö peab olema originaalne ja varem avaldamata.

Töö on individuaalne.

Paberikandjal töö esitatakse

se kinnises ümbrikus, millele on kirjutatud märgusõna „Konkurss“ ja nimi, kontaktandmed, vanuseaste. Ümbrikud võib panna valla postkasti või anda assistent Maarja kätte.

Konkursi korraldajal on õigus avaldada esitatud töid trükistes ja veebis. Põnevaid ja teostatavaid ideesid arvestame tegevuste planeerimisel.

Konkursitöid hindab žürii, mida juhib noorsootöötaja Jana. Konkursi kõikides vanusegruppides, kui osaleb vähemalt 3 noort, autasustatakse parimaid.

Võitjad selgitatakse välja 26. novembriks, Eesti kodanikupäevaks. Tähtpäeva eesmärk on tõsta esile tegusate ja ettevõtlike inimeste panust Eesti ühiskonna arengusse. Võitjatega võetakse ühendust.

Info: Jana, noortejuht@kihnu.ee tel 5332 1220,

FB: Kihnu Noortetuba KINU

ühisveevärgi ehitus);

♦ Kinnitati Kihnu valla toetusfondi kasutamise korra tingimustele vastav 2019. aasta Kihnu Mere Peo” korraldamiseks eraldatud toetuse kasutamise lõpparuanne.

♦ Kinnitati MTÜ Kihnu Mere Selts organiseeritud 2019. aasta Muinastulede öö korraldamiseks eraldatud toetuse kasutamise lõpparuanne;

♦ Kinnitati tegevustoetuste II vooru tulemused- laekus üks taotlus ja see rahuldati. Kihnu Viilufestivali korraldamiseks eraldatakse 1400 eurot;

♦ Parimaks laenupakkumiseks kinnitati AS SEB Panga pakumine;

♦ Kinnitati Kihnu valla toetusfondi kasutamise korra tingimustele vastav Praha Folklooripäevadel 2019 osalemiseks eraldatud toetuse kasutamise lõpparuanne;

♦ Lõpetati Puhka Kihnus OÜ taotluse menetlemine;

♦ Kiideti heaks Endel Oadi poolt esitatud hajaasustuse programmi 2018 taotlusvooru aruanne projektile „Õunapu kinnistule juurdepääsutee rajamine“;

♦ Lumiste (Rootsiküla) kinnistu jagati kolmeks: Lumiste, Uue-Lumiste ja Koroksõ. Kõigi katastriüksuste sihtotstarbeks määrati maatulundusmaa;

♦ Hanke „Lemsi ÜVK ehitus“ parimaks pakkumuseks tunnustati ASi Terrat pakkumus maksumusega 84 000 eurot il-

ma käibemaksuta;

♦ Hanke „Kihnu helikopteriplatsi rajamine“ parimaks pakujaks tunnustati Aktsiaseltsi TREF Nord ja Valicecar OÜ ühispakkumus summas 159 880 eurot ja 26 senti ilma käibemaksuta;

♦ Hanke „Sigatsuaru sadama rekonstrueerimise omaniku järelevalve teenuse osutamine“ parimaks pakujaks tunnustati Inseneribüroo Telora OÜ pakkumine maksumusega 5760 eurot ilma käibemaksuta;

♦ Määrati koduteenus;

♦ Kinnitati SA Kihnu Kultuuriruumile pillilaagri korraldamiseks eraldatud 1000 euro suuruse toetuse kasutamise aruanne;

♦ Kihnu Külalistemaja OÜle anti järgmised ehitusload 1) grillpaviljoni laiendamiseks, 2) 10-kohalise külalistemaja A ja 3) 10-kohalise külalistemaja B ehitamiseks Silveril (Lemsi küla) vastavalt kehtestatud detailplaneeringule;

♦ Vallale väljastati ehitusluba külmavee- ja kanalisatsiooni-torustiku ehitamiseks (Lemsi ühisveevärgi);

♦ Erich Kösterile väljastati ehitusluba suurkaevu ehitamiseks Kiusule (Rootsiküla);

♦ Meeri Lehestele anti luba liituda Aru kinnistul Kihnu vallale kuuluva veevärgi ja kanalisatsiooniga vastavalt Kihnu valla veevärgi ja kanalisatsiooni kasutamise eeskirjale.

Gruusiast jäi kajama võimas mitmehäälne

Kihnu Kultuuriruum teeb juba üle kümne aasta koostööd Suiti kogukonnaga Lätis, viimased kolm aastat oleme teinud ühisprojekti UNESCO Turism. Kõigi pärimuskultuuri hoidjate vahel on head suhted ja mure omakultuuri püsimise pärast, seetõttu sündis projekt „UNESCO poolt tunnustatud väärtused“, mida rahastatakse Erasmus+ projekti raames ja mille juhtpartner on Suiti kultuuri fond.

Eesmärk on üksteise kultuure ja kultuurihoidjaid tundma õppida ning projekti raames kujunes selleks ennekõike polüfoonilise laulu traditsiooni hoidmine eri riikides, samuti rahvakultuuri keskuste ja UNESCO rahvuslike komisjonide töö

riikides. Koostööpartnerid on seega Georgia rahvakultuuri keskus ja ülikool, Makedoonia UNESCO rahvuslik komisjon ja ülikool, Suitimaa kolm valda Lätist ja väike Kihnu kultuuriruum.

Koostööpartnerid käisid juunis Eestis, siis näitasin neile Eestis vaimse pärandi meistriteoseid ja tutvusime UNESCO tööga.

Gruusia reis oli selle projekti raames eelviimane, järgmine on veebruari alguses Lätis, kus teeme kokkuvõtteid, avaldame ühise väljaande edulugudega ja arutame uusi koostöövõimalusi ning projekteid.

Uue-Matu Mare

Millised on reisiseltskonnana muljed?

Uuemaja Hilma:

Gruusia oli ja jääb minu jaoks kaugeks imedemaaks. Eredamad elamused on:

- ♦ Võimas mitmehäälne laul
- ♦ Hingematvalt kaunis loodus, mäed, küngastel seisvad väikesed kirikud ja kloostrid
- ♦ Toit ja toidukultuur, kvaliteetne vein
- ♦ Värvikas ajalugu
- ♦ Gruusiinide külalislahkus

Põnev vaatamisväärsus oli Kutaisi lähedal SATAPLIA koobas, mis on ehitatud loodus- ja kultuuripargiks. Sealt leidsime lubjakivisse kivistunud dinosauruste jälgi. Koopaid valgustavad erilised tuled, mis annavad tähelepanuväärse efekti. Kogu maaaluse tunneli pikkus on 900 meetrit.

Veel jäi meelde meie hotelli rõdult imeline tulesäras vaade Tbilisi vanalinnale, linna kohal kõrguv Gruusia emakuju, kust päeval avanes muljetavaldav panoraamvaade kogu linnale. Kohe hotelli kõrval leidis õhtuti aset kaunis muusikaline valgustatud vetemäng.

Kirss tordile oli muidugi mitmehäälne laul, mida nauhisime erinevate koosseisude esituses ja korduvalt.

Aitäh korraldajatele, see oli tõeline kultuurireis.

♦ ♦ ♦

Pärna Veronika:

Imeline Gruusia – nii sobiks lühidalt kokku võtta. Kõi-

ge rohkem meeldisid ülimalt lahke vastuvõtt, võimas Gruusia meeste laul ja ajaloolised vaatamisväärsused. Ei saa ka märkimata jätta küllusliku ja maitseterohket toiduvalikut, mis meile seal pakuti.

Natuke kurb oli vaadata maakohtades mahajäänud asulaid, aga samas oli Tbilisi vanalinn imearmas oma kitsaste tänavate, väikeste poodide ja kohvikutega.

♦ ♦ ♦

Kolde Külli:

Külastasini Gruusiat esimest korda. Minu ettekujutus selle maa loodusest ja kultuurist põhines filmil „Mandariinid“, 2008. aasta sündmuste kajastamisel ERR-s ning nõuka-aegsetel saatetel vennasrahvastest.

Uskusin, et reis tuleb põnev ning ma ei pettunud. Sain hulga targemaks. Nüüd tean, et grusiinid ise ütlevad oma maa kohta Sakartvelo, et grusia õigeusklik kirik moodustab iseseisva patriarhaadi, et Vana-Kreeka argonautide müüdis esineva kuldvilla ku mõiste on tulnud sellest, et aastasadu on sealne rahvas püüdnud mägijõgedest kulda ja hõbedat lamba villakasuka abil. Lambad kahlasid läbi vee ja kullaterad jäid villasse kinni!

Meile näidati riigi olulisi- maid kirikuid, kuulsaimaid loodusmälestisi, aga viidi kokku ka pärimusliku käsitöö tegijatega, traditsioonilise viinamarjakasvatavate ja veinivalmistajatega. Toideti meid

e laul

gruusia moodi ülikallikult ja külalislahkelt. Kõiki neid huvitavaid kohtumisi tegi eriliseks kohalik mitmehäälne rahvalaul – meeste võimas ja naiste õrn esitus.

Kõige ilusamad mälestused jäävad mulle tavalisest bussisõidust, kus akna taga libisesid mööda kaunid mäed ja orud ja taustaks kõlas meie võõrustajate laul.

◆◆◆

Lääne Veera:

Mul on väga hea meel, et sain osa AS Kihnu Kultuuri-ruumi projekti ERASMUS+ väljasõidust Gruusiasse.

Gruusia on väga ilus maa, kõrged mäed, orud, jõed, väikesed mägikülad, igal pool karjakud lamba- ja lehmakarjaga, eksootilised puuviljad, palju ajaloolisi vaatamisväärsusi, omanäoline arhitektuur ja korrastatud Tbilissi.

Gruusias on oma keel, oma raha, oma usk ja väga tugevad rahvatraditsioonid. Kõige rohkem paelus meeste mitmehäälne laul ja muidugi ka toidu- ja veinikultuur. Gruusiinid on väga külalislahked.

Põnevust pakkusid põhjalikud muuseumituurid ja väljasõidud Kakheti ja Uplstsi khe.

Erilise elamuse saime kõrgusekartust trotsides ripp-tooliga üle botaanikaaiasõites:) Reisiseltskond oli tore ja Kihnu laulud-tantsud olid au sees. Suured tänud Marele ja Marjule elamusterohke reisi eest!

◆◆◆

Mere Marju:

Veetsime imelise oktoobrinädala Gruusias. Projekti eestvedaja on Läti, kes võttis Eestist punti meid, lisaks Makedoonia ja Gruusia.

Reis oli väga põnev ja sisutihhe koos väga ägeda seltskonnaga. Ilm oli meeletult ilus – iga päev 22-28 kraadi ning kogeseime väga erilisi tundeid ja käisime väga ilusates, lausa lummavates, paikades.

Kõige suuremad mälestused on muidugi Gruusia meeste imelisest mitmehäälsest laulmisest, seda saime me iga päev kuulda. Tbilisi vanalinn oli suurepärane, imeline õhtusteks jalutusteks, kohalikud väga sõbralikud, maitsev toit ja atmosfäär.

Kustumatu mulje ja tunne jäi hinge Kutaisi muusikakooli lastest, kes alustasid õpinguid alles oktoobri alguses ning esitasid meile võimsa etenduse-show, kananahk tuli mitu korda lausa peale :)

Võimsad olid Sataplia koopad ja kõiki kohti ja muljeid ei jõuagi ära nimetada.

Meie jaoks oli kindlasti Gruusias ka odav ning seetõttu oli kogu maa ja linna üldpilt siiski päris vaene, majad vanad ja oli tunda ka sõjalööke, millest üritatakse toibuda.

Gruusia on kindlasti põnev maa, mida tasub külastada!

Aitäh kõigile osalejatele!

Kes palju teeb, see palju jõuab

Tervitused kõikidele 4H-katele, sest noorteühing Eesti 4H sai 13. oktoobril juba 28aastaseks. Meie oma Suarõ Nuõrdõga oleme kõigest 25 aastat nooremad, aga vanus ei loe, kõik on tragid ning jõuavad palju. Meiegi oleme nii mõndaigi teinud.

Lehekuus tegime Metsamaal talgupäeva, sest sealne pererahvas oli lahkesti nõus meile oma kohvikurume kasutusse andma, et ka kohvikutepäevast osa saaksime võtta. Vastutasuks tegime majaümbrust ilusamaks.

Palju oli kasu parajasti Metsamaal ööbinud Rocca Al Mare kooli õpilastest, kes meile appi tulid ning töö sai kiiresti valmis. Hiljem hoolitsesid noortekohviku tüdrukud meie kõigi kõhutäite eest ka, aitäh!

Jaanikuu algas keretäiega: läd-paramad Suarõ Nuõrdõlt avas taas ukse, sel korral olime Metsamaal. Tore oli näha nii paljusid õnnelikke nägusid, kes kohvikutepäeva nautisid. Meie menüüst võis leida eri kooke, muffineid, burgerit, friikartuleid, wrappi, vahvleid ning heeringa (!) tiramisut.

Kohvikutepäeval oli kokku siiski 18 kohvikut ning kõik külalised meie juurde päeva jooksul ei jõudnud, aga sellest polnud midagi, sest õhtul toimus Metsamaa hoovis pidu ja siis olid kõik kohal. Nii et saime ka peol külalisi kostitada.

Aitäh Metsamaa pärimustalule, et meid nii lahkesti oma katuse alla võeti, sest sellist meeskonnatööd tehes õpib ikka kõige paremini!

Ei tea, kuidas oleks, kui poleks meie kalleid toetajaid nii siit-kui ka sealtpoolt merd – laagri jaoks jagati nii palju toredaid auhindu ja aidati ideede elluviimiseks.

Kohvikus pakkus nährvikõdi õnneloos, mil õnnelikud

käed väärtuslikke auhindu loosikarbit välja tõmbasid. Aitäh igasuguse abi ning toetuse eest Puhka Kihnus, Kihnu Puukoi, Kihnu Küek, Tolli Turismitalu, Kihnu Kultuuriruum SA, Kihnu Muuseum, Kihnu Vallavalitsus, Kihnu Rahvamaja, Urga Elly, Niine Kodumajutus, Lohu Käsitöötal, Amps&Lonks, Poisi Eine, CCCP Põgenemistoad, MyFitness, Perona Bowling, Piljardiklubi Pool Kaheksa, Eesti 4H Peakontor, Tallinna Lennusadam, Võsu Marju, Järve Elme, Uustalu Talvi, Uiõ-Matu Mare, Kuraga pere, Pärnamäe pererahvas ning palun siiralt vabandust, kui kellegi oma nimekirjast välja olen jätnud.

Kui toetajate ning koostööpartnerite otsimisega tegelesin, olin väga õnnelik, kui üle minu ootuste toredaid ja vajalikke pakkumisi tehti. Aiteh!

Kui eelmisel suvel käis meie klubi noor Ketrin Ameerikas 4H-kate elu avastamas, siis sel korral võõrustas tema hoopis üht ameeriklastest noormeest.

Nimelt on 4Hs eraldi programm, mis kannab nime IFYE. See on aktiivne noor, kes tahab veeta fantastilise suve mõnes välisriigis, et saada kogemust selle riigi peredes elades.

Võibolla on mõni Kihnu peregi huvitatud, et suvel üks teisest riigist pärit 4Hkas silmaringi avardab ning igas asjas kaasa aitab.

Ketrin rääkis, et vahetussõpilane tuli tema juurde Ameerikast Colorado osariigist, kus IFYE programm on veidi teistsugune kui meil ning kokku tuleb vahetusreisil veeta minimaalselt 6 kuud.

Selle aja jooksul jõuab elada eri riikides ning näha palju. Garrett valis oma sihtkohtadeks just sellised riigid, millest ta kõige vähem kuulnud oli.

Kahe nädala jooksul jõud-

sid nad lisaks muudele põnevatele kohtadele ka Kihnu. Pärast Ketrini juures olemist läks ta edasi Lõuna-Eestisse, kus ootas teda järgmine vahetuspere. Kiidusõnad Ketrinile!

Suve lõpus jõudsimme ka meie oma tegemistega tavapärasemasse rütmi ning alustasime porikuus heateoga kodukohas, mida tehakse 4H sünnipäeva puhul.

Sel korral leppisime noorsootöötaja Janaga kokku, et võiksime midagi ette võtta pakendikonteineritega. Võtsime oma sihtmärgiks Kura- se ning suure poe juures asuvad kogumiskastid.

Kõigepealt tegi eeltööd Uustalu Jaanus ning meie saime haarata pintsleid ja konteineritele kollase jume anda. Nüüd on noortel hea oma kätetööd näha ning pakendikonteinerid ei ole enam nii mannetus seisus.

Vahepeal oleme jõudnud osa võtta ka Ideeviida projektikonkursist, mille jaoks Facebookis hääli kogusime.

Tänu saadud häälele saime rahastuse, et viia läbi Kihnu noortele mõeldud koolituspäev, mille põhisuunaks on tervis. Koolituspäev toimub 14. detsembril ning päevakavasse kuulub vaimsele tervisele suunatud esinemiskoolitus, tervislik lõunasöök, 360 Kraadi meeskonna korraldatav maastikumäng, turgutav smuutikoolitus ning õhtused trennid.

Peagi tuleb põneva päeva kohta lisainfo nii täpsema ajakava kui ka registreerimise kohta. Osalemine on tasuta! Tänuõnad kõikidele hääletajatele!

Sel aastal ootavad veel külla Tõstamaa klubi ning Tootsi klubi, loodame, et jõuame ka nende juurde. Ilusat sügist kõigile!

Laura Jõe

Kihnu õpilaste projekt sai maakonnas kolmanda koha

Pärnumaa ettevõtlike koolide ürituste konkursil sai meie õpilaste projekt Lahe koolipäev kolmanda koha. Mis tõeliselt lähedal koolipäeval tehti?

Märtsis korraldasid sel aastal lõpetanud Joanna Kott ja Timur Aav ettevõtlusõppe raames läheda koolipäeva. Õpetajate asemel saabusid kooli politseinik, tantsuõpetaja, arstid, animafilmirežissöör, gümnaasiumi direktor ja õpilasesindus, AHHA teater.

Läheda koolipäeva hommik algas samuti eriliselt, sest kooli saabudes õpiti kokk Talvi juhendamisel pannkookide küpsetamist. Siis algasid tunnid. Poisid said uurida politsei kiirreageerimisrühma ägedaid töövahendeid, kuulati arstide tervise- ja hügieenisoovitusi, saadi teada, kus on võimalik õppida arstiks või medõeks.

Saalis õpiti tantse ja lauluklassis jõuti Rao Heidmetsa juhendamisel valmis saada ka 4 lühimultikat. Pärnu Ühisgümnaasiumi esindus tutvustas õppimisvõimalusi meie

kodumaakonna keskus.

Päeva lõpetas põnevate katsetega AHAA teater Tartust. Büroomaailm jagas ka loteriimängus koolitarbeid.

Tõeliselt lahe koolipäev!

Esitasime projektipäeva Pärnumaa ettevõtlike koolide ürituste konkursile. Sealt tuli kolmas koht!!!

Nüüd peame plaani lõpuklassi õpilastega korraldada kooliperele üks põnev kahepäevane reisiprojekt. Aga ikka koos õpetuse iva ja õppimisega.

Jaan Urvet

Sõeluuringu hirmud ja võimalused

2019. aastal kutsutakse

Haigekassa korraldab igal aastal sõeluuringuid, et leida üles inimesed, kel on tekkinud varajases staadiumis vähk. Vähi varajane avastamine võimaldab õigeaegselt raviga alustada ja seeläbi elusid päästa. Paraku jätvad paljud inimesed endiselt uuringutele minemata. Mis takistab inimesi uuringutel osalemast ning mida teha, et kõik kutsutud sõeluuringule jõuaks?

Eestis korraldatakse sõeluuringuid rinnavähi, jämesoolevähi ja emakakaelavähi avastamiseks. Sõeluuringute eesmärk on vähi ennetamine ja avastamine võimalikult varajases staadiumis. Väga oluline on kontrollida just neid inimesi, kes peavad end terveks, kuna varajases staadiumis või vähieelses seisundis ei pruugi mingeid terviseprobleeme veel esineda. Uuringute tulemusel saab väita, et sõeluuringutega on võimalik naiste suremust näiteks rinnavähki vähendada 30–35%.

Rinnavähi sõeluuringutele kutsutakse naisi vanuses 50–69, emakakaelavähi sõeluuringutele naisi vanuses 30–55. Alates 2016. aastast korraldatakse ka jämesoolevähi sõeluuringuid, kuhu oodatakse mehi ja naisi vanuses 60–66. Ravikindlustatud inimeste kontrolli eest tasub haigekassa, ravikindlustuse puudumisel tuleb uuringu eest ise maksta.

Riiklikel sõeluuringutel on ülioluline roll vähi varajasel avastamisel, kuid need täidavad oma eesmärgi vaid siis, kui uuringutes osaleb üle 70% sihtrühmast. Sõeluuringutel osalemise protsent Eestis on aga väiksem – keskmiselt osaleb neis 50–55% kutse saanutest.

Tänavu esimese poolaasta jooksul on haigekassa andmetel emakakaelavähi sõeluuringutel käinud 24%, rinnavähi sõeluuringutel 28% ning jämesoolevähi sõeluuringutel 35% sihtrühmast.

**rinnavähi
sõeluuringule**

ravikindlustatud naisi
sünniaastatega

1951, 1952, 1957,
1959, 1961, 1963,
1965, 1967 ja 1969

**emakakaela-
vähi sõeluuringule**

ravikindlustatud naisi
sünniaastatega

1964, 1969, 1974,
1979, 1984 ja 1989

**jämesoolevähi
sõeluuringule**

ravikindlustatud
mehi ja naisi
sünniaastatega

1953, 1955,
1957 ja 1959

ringutel 35% sihtrühmast. Kuna inimesi kutsutakse sõeluuringule kogu aasta jooksul, selguvad lõplikud tulemused aasta lõpus.

Ravikindlustuse olemasolu ja inimese enda vastutus tervise eest hoolitsemisel

Sõeluuringutele kutsutakse vaid ravikindlustatud inimesi, seega jäävad osa inimesi uuringutest kõrvale ja jõuavad arsti juurde alles siis, kui on tekkinud on juba tõsised kaebused.

„Naistearstina pooldan iga ti seda, et tasuta uuring oleks kättesaadav kõikidele Eesti naistele, olenemata ravikindlustuse olemasolust. Nii oleks võimalik jõuda ka nendeni, kes on ravikindlustuse puudumise tõttu arsti juurde pöördumist aastaid edasi lükanud,“ kommenteerib Lääne-Tallinna Keskhaigla naistekliiniku juhataja ja naistearst dr Piret Veerus.

Vähkkasvajad ohustavad nii kindlustatud kui kindlustamata inimesi ning haiguse varajane avastamine ja raviga alustamine võimaldab saavutada paremaid ravitulemusi kui juba kaugele arenenud vähi ravi.

nenud vähi ravi.

„Ravikindlustamata patsiendid jõuavad meie vaatevälja oluliselt hiljem ja kontrolli pöördutakse sageli alles siis, kui on tekkinud kaebused,“ lisab Ida-Tallinna Keskhaigla emadusnõuandla perinataalkeskuse ämmaemandusjuht Silja Staalfeldt-Rahumägi.

Üleeuroopalisel emakakaelavähi ennetusnädalal pakus Lääne-Tallinna Keskhaigla Tallinna linnavalitsuse toel ravikindlustamata naistele võimalust osaleda tasuta emakakaelavähi sõeluuringus.

„Viie päeva jooksul, mil seda võimalust pakkusime, pöördus vastuvõtule 86 ravikindlustamata naist. Kolmel sõeluuringus osalenud naisel leiti PAP-testis vähieelsed muutused. Tagasiside sõeluuringus osalenud naiste poolt oli väga positiivne: uuriti lisainfot, millal peaks taas kontrolli tulema ning kas oleks võimalik osaleda ka rinnavähi sõeluuringus. Selle väikese projekti põhjal võib öelda, et vähemasti ravikindlustamata naiste huvi sõeluuringute vastu oli suur,“ räägib dr Veerus.

Samas panevad arstid inimestele südamele, et tervise eest hoolitsemine on igaühe enda kättes ja ebatavaliste sümptomite märkamise korral tuleb ise kiiresti arsti juurde pöörduda.

„Ida-Tallinna Keskhaiglas on tagatud head võimalused rinnavähi varaseks avastamiseks kõigile inimestele sõltumata ravikindlustuse olemasolust, kuid ainult sellisel juhul, kui inimene ise tuleb õigel ajal arsti juurde.

Väga suur osa kaugele arenenud rinnavähkidest on sellised, kus inimene tunneb tükki või näeb rinna haavandumist juba pikemat aega, aga arsti juurde ei tule,“ tõdeb Ida-Tallinna Keskhaigla radioloogiakeskuse juhtiv arst dr Tiia Elvre.

Uuringutele peaksid ise pöörduma need inimesed, kes kuuluvad sihtgruppi, kuid pole sõeluuringu kutset kätte saanud, kuna nende tegelik elukoht ei kajastu rahvastikuregistris.

„Hinnanguliselt 20–30% kutsetest ei jõua adressaadini, kuid kutse ei ole enam aluseks uuringule pöördumisel – oodatud on kõik, kes sihtgruppi kuuluvad. Inimesed

võiksid ise oma tervise eest vastutuse võtta ning jälgida, et regulaarsed tervisekontrollid saaksid tehtud," ütleb TÜ Kliinikumi vanemarst-õppejõud dr Sulev Ulp.

Kuidas vähiennetus ja sõeluuringud veelgi tulemuslikumad oleksid?

Uuringul osalemine peab olema võimalikult mugavaks ja kättesaadavaks tehtud. „Osa inimesi kardavad uuringule tulla, peljates halbu uudiseid, kuid õnneks on nad vähemuses. Osa naised ei taha tulla sõeluuringule haiglasse, kuid tuleksid meelsasti mammobussi," toob dr Ulp välja võimalikke põhjuseid, miks uuringutest loobutakse. Uuringu inimestele lähemale toomisesse usutakse ka Ida-Tallinna keskhaiglas - sõeluuringutel osalemise suurendamiseks on mobiilse skriiniringkabineti kohal käidud mitmetes suurettevõtetes, et inimestele töökohas mugavalt tervise kontrollimise võimalust pakkuda.

Emakakaelavähi sõeluuringuid tehakse täna vaid haiglates, kuid ka siin on võimalusi, kuidas veel rohkem naised kontrolli saada. „Uuring võiks hõlmata senisest suuremat vanusegruppi. Praegu kutsutakse emakakaelavähi sõeluuringule naised vanuses 30-55 eluaastat, kuid igal aastal avastatakse haigust ka vanematel naistel," ütleb dr Veerus.

Jämesoolevähi sõeluuring on korraldatud rinna- ja emakakaelavähi uuringutest erinevalt – seda koordineerib perearst, kes oma nimistu patsiente uuringule kutsub. Kuna tegu on võrdlemisi uue sõeluuringuga, on teadlikkus selle läbiviimise protseduuridest ja vajalikkusest veel madal, kuid perearstide kaasamine võimaldab lihtsamini patsientideni jõuda ning uuringul osalemise aktiivsust suurendada.

Nii sihtgrupi laiendamiseks,

ravikindlustuseta inimeste kontrollimiseks, mobiilsete uuringute tegemiseks kui ka kampaaniate korraldamiseks on vaja lisaraha.

„Kindlustamata inimeste probleemi kaotaks ära see, kui sõeluuringud oleks rahastatud otse riigieelarvest, mitte haigekassa vahenditest. See võimaldaks sõeluuringuid pikemaks ajaks ette planeerida, sihtrühma laiendada ja annaks nii sõeluuringu teostajatele kui ka osalejatele kindlustunde, et sõeluuring kestab ja areneb. Teadusuuringud on näidanud, et efektiivne on vaid süsteemne ja hästi organiseeritud sõeluuring!" pakub võimaliku lahenduse dr Ulp.

Teadlikkuse tõstmisega on juba aastaid aktiivselt tegelema haigekassa, korraldades sõeluuringute kampaaniaid, mille kaudu inimesi vähi riskidest ja ennetusvõimalustest teavitada. Seni on korraldatud rinna- ja emakakaelavähi sõeluuringute kampaaniaid, kuid äsja algas esmakordselt ka jämesoolevähi sõeluuringu kampaania.

Kuigi süsteemis on veel mitmeid kitsaskohti, siis üldiselt on sõeluuringutel osalemise protsent siiski tõusutrendis olnud.

„Alustasime 2002. aastal rinnavähi sõeluuringuid 37% osalusega, tänaseks läheneb osalus juba 60%-le. Kui vaadata eraldi maakondi, kus töötab mammobuss, siis seal on osalus juba mitmeid aastaid üle 60%," rõõmustab dr Ulp.

Riikliku tervishoiusüsteemi ülesanne on luua sõeluuringuteks võimalused, neid rahastada ja tagada kvaliteet. Inimese roll on kasutada üht suurepärase võimalust oma tervise eest hoolitsemiseks – reageerida sõeluuringu kutsele ja oma tervist kontrollida.

Haigekassa

KIHNU MUUSEUMIS

Teisipäeviti kell 17- 18.30 koguneb muuseumis

inglise keele ring.

Silvia Soide juhendamisel lihvime oma võõrkeeleskust - kasvõi selleks, et saare väliskülastajatele paremini Kihnu kultuuri, loodust ja inimesi tutvustada.

Kui oled huvitatud, anna teada Silviale:
5628 3373 või ssoide@gmail.com

KIHNU JÄÄTMEJAAM JA TAARAPUNKT on alates

1. oktoobrist kuni 30. aprillini avatud järgnevalt:

ESMASPÄEV	10:00 – 15:00
TEISIPÄEV	suletud
KOLMAPÄEV	suletud
NELJAPÄEV	10:00 – 15:00
REEDE	10:00 – 15:00
LAUPÄEV	10:00 – 15:00
PÜHAPÄEV	suletud

RIIGIPÜHADEL suletud

Samas müüa gaas!

Kihnu Majanduse
Osaühing
TELEFON 4420 220

registrikood 11187384
majandus@kihnu.ee

Linaküla küla, Kihnu vald
Jäätmeluba: L.JÄ/324374

*Oktoobrikuu
sünnipäevalapsed*

2. oktoober

Alla Kiigajaan (Tõe) 86

8. oktoober

Aime Köster (Tõnni) 82

9. oktoober

Leida Mätas (Paju) 73

16. oktoober

Ella Leas (Lohu) 82

18. oktoober

Malle Kuldkepp (Kõrgemetsa) 80

Velli Köster (Rahu) 72

19. oktoober

Mihkel Palu (Metsa) 71

24. oktoober

Mihkel Vesik (Nõlvaku) 86

26. oktoober

Helju Kott (Malle) 77

28. oktoober

Mihail Türik (Aava) 80

Evald Merimaa (Männiku) 74

30. oktoober

Leili Sutt (Saarde) 87

Marika Vesik (Mere) 55

31. oktoober

Lehti Vahkel (Kaja) 79

Helmi Vassiljeva (Maruse) 75

*Novembrikuu
sünnipäevalapsed*

5. november

Marne Rego (Vahtla) 50

7. november

Arvo Saare (Mäe) 60

10. november

Leida Jaaksoo (Sassi) 81

Elgi Täll (Haavametsa) 72

12. november

Helju Oad (Lehe) 82

Tiit Laine (Kurina) 55

Urmas Laasma (Kasemaa) 50

13. november

Arno Köster (Aaviku) 70

19. november

Veera Leas (Lääne) 50

21. november

Ülo Laine (Kaerametsa) 65

23. november

Elve Buschmann (Nõmme) 50

28. november

Anu Saare (Uusmaja) 55

29. november

Elme Männi (Järve) 50

30. november

August Vesik (Tungi) 71

Lahkunud

AIN PAJUMAA
28.03.1964 - 14.09.2019

Lahkunud

HELU LAIN
8.03.1941 - 29.09.2019